

La restitució de Llucieta Canyà

Text > GEMMA BUSQUETS ROS

A tota dona escriptora sempre se l'etiqueta. Hi ha una necessitat de definir-la com si calgués encaixonar-la. Tancadeta a la seva cambra pròpia. És el cas de Llucieta Canyà, que sempre ha estat associada als termes de «catalanista conservadora catòlica» i «feminista tèbia» que la mantenen desterrada de l'elit intel·lectual; la del seu temps i la d'ara, que s'ha deixat portar per prejudicis i estretor de mires. Fins i tot l'ús del diminutiu del nom propi deixa de tenir la seva acceptió, amical i familiar, i contribueix despectivament a construir-ne una imatge esbiaixada: la d'una noia eixerida, de les que es fan notar, inquieta, «una oreneta xerrant de taula en taula» a la biblioteca de l'Ateneu Barcelonès, tot i tenir seient reservat davant de Pompeu Fabra, segons la definia Sagarra. «Llucieta», el malnom que s'ha donat sempre a les modistes que tenen santa Llúcia de patrona, no és adequat per a una escriptora seriosa, en tot cas una senyora lletraferida que el 1934 va escriure una guia moral i pràctica, que ara hauríem de buscar a les prestatgeries d'autoajuda, amb consells a les noietes per mantenir el virtuosisme, a les casades, la fidelitat del marit, i tot plegat sense renunciar a aquell espai públic, l'escletxa que es va

obrir amb la República. *L'etern femení* va ser un *best-seller* dels anys trenta. Llucieta Canyà escrivia articles sobre feminisme a *La Veu de Catalunya* des de l'òptica d'una dona molt moderna, decidida, avançada al seu temps, però també tenint en compte la situació i les limitacions de la majoria de les dones d'aquell temps. No era una revolucionària, però sí una pionera. Escrivia a la premsa republicana al mateix temps que Anna Murià, Mercè Rodoreda, Irene Polo o Rosa Maria Arquimbau. Com que ideològicament se situava a l'altra banda, a diferència de les seves contemporànies, no se la cita amb tanta assiduitat ni és un nom al qual recórrer quan es reivindiquen les escriptores dels anys trenta.

A Llucieta Canyà se l'ha llegida poc i malament. Això creu Xavier Cortadellas, que fa anys que treballa per restituir-ne la figura. Des de l'Associació Indilletes n'ha reivindicat el valor literari. El 2019, amb la creació d'un premi de crítica literària que en fa el nom, i el 2022 amb la publicació d'un llibre, imprescindible, per treure Llucieta Canyà del carrer estret on se l'ha entaforada. A *Llucieta Canyà, l'etern oblit: Una escriptora en un món d'homes* destaca l'estudi exhaustiu de la professora de la Universitat Autònoma

Amb un llenguatge àgil, Pasqual reconstrueix els dos anys que Ludwig Clauss va passar a Caldes durant la primera dècada del franquisme. Els espais i els personatges són reals i propers. És veritat que, segurament per la voluntat d'incloure molta informació en aquest relat (que fou finalista al Premi de Novel·la Curta Just Manuel Casero), potser en algun moment el lector queda saturat d'alemanys amunt i avall que simplement il·lustren uns petits instants de l'estada gironina del senyor Clauss i, fins i tot, de manera puntual apareix capgirat el nom d'algun personatge absolutament secundari i fugisser.

El malaventurat senyor Clauss és un text per als amants de la novel·la històrica i, en el fons, un homenatge als caldens (no els pot deixar indiferents de cap manera), ja que al darrere d'aquestes cent noranta-sis pàgines (no seria una novel·la curta, doncs) hi ha moltes hores de recerca, sigui comprovant documents o escoltant la veu dels testimonis vius, de curiositat i, sobretot, de fascinació per un episodi que va ser important i que molts lectors desconeixen. Marta Pasqual persisteix fins al final amb una voluntat ferma de deixar-ne constància, fidel a la història i a la veritat.

CANYÀ, Llucieta (*et al.*).
Llucieta Canyà, l'etern oblit.
La Bisbal d'Empordà: Associació Indilletes, 2022. 296 p.

de Barcelona, Neus Real; l'aportació pòstuma de l'escriptor i crític Vicenç Pagès, que dissectiona el valor literari de Llucieta Canyà, i l'anàlisi del feminisme que fa Maria Àngels Cabré. Se n'hi inclouen alguns inèdits, com els dotze poemes «Siluetes femenines», que fan més valuós aquest rescat d'una autora menystinguda, així com algunes fotos del fons familiar i les partitures, musicades per Emili Saló, de tres poemes inèdits més.

Recorda Cortadellas, en l'article introductor, que es vol reivindicar una bona escriptora de dretes que, com Josep Pla, va veure el seu món, el del catalanisme conservador, desaparèixer amb la Guerra Civil i el franquisme. La memòria té biaix ideològic. I en el cas de les dones que van maldar per ser escriptores i ser-ne considerades amb totes les lletres, el pecat és etern.

PASQUAL, Marta.
El malaventurat senyor Clauss.
Barcelona: Empúries, 2022.
200 p.